

Toplantı : 10

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 1569

Sıkıyönetim kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, İçişleri, Millî Savunma ve Bütçe ve Plân Komisyonlarından 3 er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi : 1/472; C. Senatosu : 1/1216)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 313)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 3529 - 26639*

11 . 5 . 1971

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisinin 10 . 5 . 1971 tarihli 97 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oyla kabul edilen, Sıkıyönetim Kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur. Saygılarımla.

*Sabit Osman Arıcı
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 26 . 4 . 1971 tarihinde Başkanlıkça ilk komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 7, 10 . 5 . 1971 tarihli 96 ve 97 nci birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 313)

Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/1216
Karar No. : 2*

12 . 5 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 10 Mayıs 1971 tarihli 97 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Sıkıyönetim kanunu tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 11 Mayıs 1971 tarihli ve 3529 - 26639 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Cumhuriyet Senatosunun 11 Mayıs 1971 tarihli 67 nci Birleşiminde, Anayasa ve Adalet, İçişleri, Millî Savunma ve Bütçe ve Plân komisyonlarından üçer üyenin katılması ile kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuzun 12 Mayıs 1971 tarihli Birleşiminde Hükümet adına Millî Savunma Bakanı Ferid Melen de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, 7 Temmuz 1971 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 124 ncu maddesinin son fıkrası hükmü gereğince getirilmiş olup, Sıkıyönetim veya genel olarak savaş halinde hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği, hürriyetlerin nasıl kayıtlanacağı veya durdurulacağı konularının düzenlenmesini öngörmektedir.

Tasarımın gerekçesinde de ifade edildiği üzere, yürürlükte bulunan 1940 tarihli ve 3832 sayılı Örfi İdare Kanunu, 1924 tarihli eski Anayasamızın 86 ncı maddesi esaslarında konulmuş olup sözü edilen Anayasamızın esprisini yansıtmaktadır.

7 Temmuz 1971 tarihli ve 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının geçici 7 nci maddesinde, Anayasamızın getirdiği genel esaslar, temel hak ve hürriyetlere ilişkin hükümler ve Anayasal kuruluşlar bakımından öngördüğü yenilik ve özellikler gözetilerek hukuk mevzuatımızda yer alan birtakım kanunların değiştirilmesi ve yeni kanunî düzenlemelerde bulunulması zorunlu kabul edilmiş ve Ekim 1961 tarihinde teşekkül eden T. B. M. Meclisince gerekli kanun değişikliklerinde ve yeni kanunî düzenlemelerde bulunulmuştur.

Bir Anayasa müessesesi olan ve fevkalâde yönetim biçimleri arasında yer alan sıkıyönetim halinde, hangi hükümlerin uygulanacağı, ve işlemlerin nasıl yürütüleceği, hürriyetlerin nasıl kayıtlanacağı veya durdurulacağı konularını düzenleyen tasarımların hazırlanmasında Anayasamızın temel ilkesi olan hukukîlik vasfının korunmasında hassas ve dikkatli davranıldığını yanı sıra, Anayasamızın 124 ncü maddesinde emredildiği üzere, ancak, savaş hali veya savaşı gerektirecek bir durumun başgöstermesi, ayaklanma olması veya vatan ve Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösteren kesin belirtilerin mevcudiyeti takdirinde ilân edilebilecek bu olağanüstü yönetim şeklinin kendisinden bekleneni verebilmesi için günün şartlarına uygun görev ve yetkiler ile teçhiz edilmiş bir düzende kurulabilmesi gerekli görülmüştür.

Anayasamızda benimsenen hürriyetler rejimi ile olağanüstü bir idare biçimi olan sıkıyönetim rejiminin zorunlu icaplarını bir denge halinde düzenlemeyi öngören tasarı Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, Geçici madde, 27, 28 ve 29 ncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarımın önemi ve mahiyeti gözetilerek Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Ankara <i>Yiğit Köker</i>	Sözcü Ankara <i>İsmail Yetiş</i>	Kâtip Samsun <i>Enver Işıklar</i>	Sakarya <i>Mustafa Tıgılı</i>
İstanbul Tasarımın 2 maddesine ait muhalefetim eklidir. <i>Ekrem Özden</i>	Diyarbakır 15 nci maddeye muhalifim <i>Azmi Erdoğan</i>	Tokat <i>Ali Altuntaş</i>	Adana <i>Mukadder Öztekin</i>

Ankara
Mansur Ulusoy

Muhalefet şerhi

1. — Tasarımın 3 ncü maddesinin (b) ve (c) bendlerinde geçen (sansür koymak) kelimelerinin kaldırılmasını yerinde görüyorum. Bu kelimeler kalksa bile tasarımların istediği gaye hâsıl olacaktır.

2. — Tasarımın 15 nci maddesinde nezarete kalma süresi 15 güne inmelidir. 1 aylık süre fazladır.

12 . 5 . 1971
İstanbul
Ekrem Özden

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

Sıkıyönetim kanun tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL ESASLAR

Sıkıyönetim ilânı :

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 124 ncü maddesi gereğince verilmiş olan Sıkıyönetim ilân kararı ve Sıkıyönetimin bölge ve süresi üzerinde yapılacak değişiklikler, içişleri Bakanlığınca uygun görülecek araçlarla ilân olunur.

Sıkıyönetimin yürütülmesi :

MADDE 2. — Sıkıyönetim altına alınan yerlerde genel güvenlik ve asayişe ilişkin zabıta kuvvetlerine ait görev ve yetkiler Sıkıyönetim Komutanlığına geçer. Zabıta kuvvetleri bütün teşkilâtı ile Sıkıyönetim Komutanının emrine girer.

Sıkıyönetim bölgesindeki zabıta kuvvetleri; Sıkıyönetim hizmetlerinin yapılmasından dolayı Sıkıyönetim Komutanlığına, bu hizmetler dışında kalan hizmetlerin yürütülmesinden dolayı da adli ve idari makamlara karşı sorumludur.

Millî İstihbarat Teşkilâtı Sıkıyönetim Komutanlığı ile işbirliği yapar.

Sıkıyönetim Komutanlığı, bu kanunla kendisine verilen görev ve yetkileri o yerin zabıta kuvvetleri ve tefrik edilecek askerî birlikler ile yürütür. Barışta ve zorunlu hallerde Sıkıyönetim Komutanı o yer veya o yere en yakın Garnizon Komutanlarından yeteri kadar birliğin emrine verilmesini istiyebilir. Bu istek derhal yerine getirilir.

Sıkıyönetim Komutanı, bölgesi içinde gerek zabıta kuvvetlerinin ve gerekse askerî personelin görev yerlerini değiştirebilir. Hizmet gereklerini dikkate alarak zabıta kuvvetlerinde askerî personel kullanılabilir. Bu takdirde müdür seviyesindeki personel Sıkıyönetim Komutanı emrinde müşavir olarak görevlerine devam ederler.

Hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili istemler, o bölgedeki Devlet kurum ve organlarınca yerine getirilir.

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ
METİN

Sıkıyönetim kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Sıkıyönetim Komutanlığı emrine atanan veya görev alan bilcümle personelin, Sıkıyönetim süresince Sıkıyönetim Komutanının izni olmadıkça, istifa veya emeklilik işlemleri yürütülemez veya başka bir göreve atanması yapılamaz.

Görev ve yetki :

MADDE 3. — Sıkıyönetim Komutanı, Sıkıyönetim bölgesinde genel güvenlik ve kamu düzeninin gerektirdiği hallerde aşağıda yazık olağanüstü tedbirleri almaya yetkilidir.

a) Komutları ve her türlü dernek, siyasi parti, sendika, kulüp gibi teşekküllere ait binaları, işyerleri ile özel ve tüzel kişilikleri hain (özerk müesseseler dâhil) müesseseler ve bunlara ait müstemilât ve her türlü kapalı ve açık yerleri, mektup, telgraf vesair mersuleleri ve kişilerin üzerlerini her hangi bir müracaat, talep ve karara lüzum olmaksızın aramak ve bunlardan sübüt vasıtaları olan yahut zor alma tabii bulunan eşyayı zaptetmek;

b) Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun yayımları dâhil olmak üzere telefon, televiz, radyo, televizyon gibi her çeşit araçlarla yapılan yayım ve haberleşmeye sansür koymak, kayıtlamak veya durdurmak ve hizmetin gerektirdiği ahvalde bunlardan öncelikle faydalanmak;

c) Söz, yazı, resim, film ve sesle yapılan her türlü yayım, haberleşme, mektup, telgraf ve sair mersuleleri kontrol etmek; gazete, dergi, kitap ve diğer yayımların basım ve yayımını kayıtlamak ve bunlar üzerine sansür koymak veya Sıkıyönetim bölgesine sokulmasını yasaklamak Sıkıyönetim Komutanlığınca bacılması veya nesri yasaklanan kitap, dergi, gazete, broşür, afiş gibi bilcümle matbu evrakı basan matbaaları kapatmak;

d) Kamu düzeni, Devlet kuvvetleri, kişi hürriyeti, kamu selâmeti aleyhine işlenen cürümlerle, adam öldürmek veya kişilere karşı müessir fiilde bulunmak suçlarından hükümlülüğü bulunanlardan veya genel emniyet gözetimi altında olanlardan yahut Sıkıyönetim Bölgesinde belirli bir ikametgâhı olmayanlardan veya diğer şüpheli olan kişilerden Sıkıyönetim Bölgesi içinde bulunmaları sakıncalı gö-

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

rülenleri Sıkıyönetim Bölgesi dışına çıkarmak veya bu bölge içinde belirli yerlere girmesini veya yerleşmesini yasaklamak;

e) Her türlü silâhlar, cephaneler, bombalar, tahrip maddeleri, patlayıcı maddeler, radyo aktif maddeler veya gazların yahut benzeri maddelerin bulundurulmasını, hazırlanmasını, yapılmasını veya naklini yasaklamak ve bunlar ile bunların hazırlanmasına veya yapılmasına yarayan eşya, alet veya araçların teslimi için emirler vermek, arayıp toplamak;

f) Grev, Lokavt yetkilerinin kullanılmasını süreli olarak durdurmak veya izne bağlamak;

İşgal, fiilî durum, boykot ve iş yavaşlatılması gibi hareketleri yasaklamak, önlemek veya önleyici tedbirleri almak;

g) Kapalı veya açık yerlerde her türlü toplantıları veya gösteri yürüyüşlerini yasaklamak, her türlü dernek ve teşekküllerin çalışmalarını durdurmak veya bunları izne bağlamak; yeni dernek kuruluşlarını izne bağlamak;

h) Zaruri ihtiyaç maddelerini yapan, üreten, depolayan, nakleden ve satan ticari ve sınıai müesseseleri lüzumu halinde kontrol etmek ve ihtiyaçların gerektirdiği tedbirleri almak;

i) Gazino, kahvehane, birahane, meyhane, tiyatro, sinema, bar, diskotek, taverna, dansin ve emsali gibi eğlence yerleri ile kulüp ve sair oyun salonlarını kontrol etmek, kapatmak veya bunların açılma ve kapanma zamanlarını tâyin etmek ve sınırlamak;

j) Kara, deniz ve hava trafik düzenine ilişkin tedbirleri almak, güvenlik amacıyla ulaştırma araçlarının bölgeye giriş ve çıkışlarını kayıtlamak veya yasaklamak;

k) Sıkıyönetim bölgesine girmek ve bu bölgeden çıkmak isteyenler hakkında kayıtlar koymak;

l) Sokağa çıkmayı kayıtlamak ve yasaklamak ve gerektiğinde sivil savunma tedbirlerinin tümünü veya bir kısmını aldırarak;

m) Lüzumu halinde Sıkıyönetim bölgesindeki Hazine, özel idare ve belediyelere ait bina, araç ve personelden yararlanmak;

n) Bakanlar Kurulunun Sıkıyönetimle ilgili kararlarını yürütmek.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Bu maddede sayılan görev ve yetkilerin kullanılması sırasında milletlerarası hukukun diplomatik temsilcilikler ve mensuplarına tanıdığı ayrıcalık ve dokunulmazlıklar ile yasa- ma dokunulmazlığına ilişkin Anayasa hüküm- leri saklıdır.

Silâh kullanma yetkisi :

MADDE 4. — Sıkıyönetim Komutanlığı emrinde görevli asker ile polis ve jandarma, kendilerine verilen görevlerin yerine getiril- mesi sırasında, Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hiz- met Kanunu ve yönetmeliği, Polis Vazife ve Sa- lâhiyet Kanunu, Jandarma teşkilât ve vazife nizamnamesinde silâh kullanmayı icabettiren hal ve şartlardan her hangi birinin tahakkuku halinde silâh kullanma yetkisini haizdirler.

Silâh kullanmayı gerektiren hallerde mün- ferit hizmet görenler kendi başlarına, topluca hizmet görenler olay yerinde başlarında bulu- ran âmirin emriyle silâhlarını kullanırlar.

İKİNCİ BÖLÜM

ORGANLAR

Komutan ve yardımcıları :

MADDE 5. — Sıkıyönetimin ilân edildiği bölgede, bu kanun hükümlerini uygulamak üze- re en az Kolordu veya eşidi kıta komutanlığı görevini yapmış veya yapmakta olan bir ko- mutan, Genelkurmay Başkanının teklifi üzerine Millî Savunma Bakanının inhası, Başbakan'ın imzalıyacağı ve Cumhurbaşkanının onaylıya- cağı bir kararname ile Sıkıyönetim Komutanı olarak atanır.

Sıkıyönetim Komutanına, sıkıyönetimin ilân edildiği bölge ve ilanı gerektiren olayın genişliği dikkate alınarak yeteri kadar komu- tan yardımcısı, yukardaki fıkrada belirtilen usule göre atanır. Atanma kararında Sıkıyöne- tim Komutanının ve komutan yardımcılarının eski görevleriyle ilişkilerinin kesilip kesilmiye- ceği belirtilir.

Sıkıyönetim Komutanı, hizmet gereklerini dikkate alarak, kendine ait yetkilerin tama- mını veya bir kısmını yardımcılara devrede- bilir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Çeşitli bölgelerde veya bütün yurttta Sıkıyönetim ilân edilmesi halinde, Sıkıyönetim Komutanlıkları arasındaki işbirliği ve koordinasyon Başbakanlıkça sağlanır.

Sıkıyönetim Komutanının sorumluluğu :

MADDE 6. — Sıkıyönetim Komutanı bu kanunla kendisine verilen görev ve yetkilerden dolayı Başbakana karşı sorumludur; askerî hizmetlerin yürütülmesinden dolayı bağlı bulunduğu genel hükümler uygulanır.

Sıkıyönetim Komutanına vekâlet :

MADDE 7. — Sıkıyönetim Komutanının, Sıkıyönetim bölgesinden uzaklaşması veya hizmet edemeyecek derecede mâzeretinin vukubulması halinde, kendisine kimin vekâlet edeceği Genelkurmay Başkanlığınca tesbit olunur. Ancak, bu vekâletin onbeş günden fazla uzamasını gerektiren hâllerde en kısa zamanda yeni bir atama yapılır.

Karargâh :

MADDE 8. — Sıkıyönetim ilânı ile beraber, Sıkıyönetimin maksat ve amaçlarına uygun olarak, Sıkıyönetim Komutanlığı karargâhı kurulur. Sıkıyönetim Komutanlığı kadroları, Genelkurmay Başkanlığınca önceden hazırlanır. Bu kadrolara göre lüzumu kadar subay, astsubay, sivil personel usulüne göre atanır.

Atanan personel, atanma emrinin kendilerine tebliğini takibeden yirmidört saat içerisinde hareket ile yol süresi sonunda yeni görevlerine katılma zorundadır.

Birlikler :

MADDE 9. — Sıkıyönetim hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla lüzumu kadar askerî birlik Genelkurmay Başkanlığınca Sıkıyönetim Komutanı emrine verilir.

Adli müşavirlikler :

MADDE 10. — Sıkıyönetim Komutanlığı refakatindeki Adli Müşavir ve yardımcıları, özel kanunlardaki görevlerinden ayrı olarak Sıkıyönetim Komutanlığının hukuk müşavirliği görevlerini de ifa ederler.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Millet Meclisi metninin 8 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millet Meclisi metninin 9 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Millet Meclisi metninin 10 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Askerî mahkemeler :

MADDE 11. — Sıkıyönetim bölgelerinde, 25 Ekim 1963 gün ve 363 sayılı Kanuna göre Millî Savunma Bakanlığınca hücum görülen yerlerde yeteri kadar askerî mahkeme kurur. Bunlar buldukları yerin Sıkıyönetim askerî mahkemesi olarak adlandırılır ve birden fazla olması halinde numaralandırılırlar.

Bu mahkemelere, Genelkurmay Başkanlığı Adli Müşaviri, Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanı ve Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanından müteşekkî Kurulca seçilen yeteri kadar adli müşavir, askerî hâkim ve askerî savcı ile bunların yardımcıları usulüne göre atanır.

Askerî Hâkim ve Savcılar hakkında 26.10.1963 gün ve 357 sayılı Kanununun 16 nci maddesi hükmü saklıdır. Ancak aralıksız olarak bir aydan fazla görevlerine engel olacak özürlerinin tahakkuku halinde bu teminattan faydalanamazlar.

Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerine yeteri kadar subay üye Genelkurmay Başkanı'nun teklifi üzerine askerî hâkim subayların tayini usulüne göre atanır.

Savaş halinde Genelkurmay Başkanlığının hücum göstermesi üzerine Sıkıyönetim veya harekât bölgeleri içindeki askerî mahkemeler Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi görevini de yaparlar. Bu takdirde askerî mahkemelerin yetki sahaları ile birden ziyade askerî mahkeme bulunan yerlerde bunlardan hangilerinin Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi görevini yapacağı hususu Millî Savunma Bakanlığınca tayin ve tesbit edilir.

ÜÇÜNCÜ BÜLÜM

SIKIYÖNETİM MAHKEMESİ

Sıkıyönetim mahkemeleri kuruluncaya kadar yapılacak işler :

MADDE 12. — Sıkıyönetim Komutanı nezdindeki askerî mahkemeler görevi başlayuncaya kadar, sügun işlendiği yerlerde bulunan askerî savcılar ve bunlar yoksa Cumhuriyet savcılarını Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi savcılarının görevlerini yaparlar.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 11. — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Sıkıyönetim ilânına gerektiren hâllere bağlı eylemler :

MADDE 13. — Sıkıyönetim ilânına sebebolan suçları, Sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinin el koyduğu her hangi bir suçla irtibatı bulunan suçları işleyenlerin dâvalarına, suç Sıkıyönetim Bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinde bakılır.

Ancak, Sıkıyönetim Komutanı bu suçlardan, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinde bakılmasına lüzum görmediklerini ilgili aâhî mercilere vermeye yetkilidir.

Sıkıyönetim personelinin suçlarında görev :

MADDE 14. — Sıkıyönetim Komutanlığı emrine giren personelin, sıkıyönetim hizmet ve görevleri ile ilgili olarak veya sıkıyönetim hizmet ve görevlerinin yapılması sırasında işledikleri suçlara ait dâvalara bakmak görevi, sıkıyönetim askerî mahkemelerine aittir.

Bu kişilerin sıkıyönetim mahkemesi görevine giren suçları hakkında re'sen kovuşturma yapılır. Bunlar hakkında özel kanunlarında gösterilen yargı usulü hükümleri uygulanmaz.

Sıkıyönetim emrindeki asker kişilerin askerî yargıya tabi suçlarına da sıkıyönetim askerî mahkemesinde bakılır.

Sıkıyönetim mahkemelerinin görev ve yetkileri :

MADDE 15. — Sıkıyönetim altına alınan yerlerde aşağıdaki suçları işleyenler ve bunların suçlarına iştirak edenler sıkıyönetim komutanı tarafından istenildiği takdirde, sıfat, meslek ve memuriyetleri ne olursa olsun sıkıyönetim komutanı nezdindeki askerî mahkemelerde yargılanırlar;

a) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının birinci babının birinci, ikinci ve dördüncü fasslarında yazılı Devletin kişiliğine karşı işlenen suçlar;

b) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının beşinci babının birinci ve ikinci fashında yazılı suç işlemeye tahrik ve cürüm ikâ için cemiyet kurmak suçları;

c) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının altıncı babının ikinci fashında yazılı Devlete

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 13. — Millet Meclisi metninin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

ait mühür, damga ve sair alâmetlerin taklidi hakkındaki suçlar;

d) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının yedinci babında yazılı kamunun selâmeti aleyhine işlenen suçlar;

e) Türk Ceza Kanununun ikinci kitabının onuncu babının ikinci fashında yazılı yağma, yol kesme, adam kaldırma suçları;

f) Türk Ceza Kanununun 179, 180, 188, 201, 234, 235, 236, 241, 242, 248, 249, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 264, 266, 268, 271 nci maddelerinde yazılı suçlar ile 6136 sayılı Ateşli Silâhlar ve Bıçaklar hakkındaki Kanunda yazılı suçlar;

g) Türk Ceza Kanununun 390 ve 391 nci maddelerinde yazılı suçlar ile haberleşmeyi sağlayan Posta, Telgraf, Telefon işletmesi Genel Müdürlüğüne veya Türk Silâhlı Kuvvetlerine ait her türlü arag, gereç, tesis ve tellerine karşı işlenen hırsızlık suçları;

h) Askerî Ceza Kanununun 55, 56, 57, 58, 59 ncu maddelerinde yazılı suçlar;

i) Askerî Ceza Kanununun 75, 93, 94, 95 ve 96 nci maddeleri ile 148 nci maddesinin ikinci fıkrasında ve 160 nci maddesinde yazılı suçlar;

j) Takibi şikâyete bağlı olmıyan veya şahsi dâva yoluyla takibi gerekli bulunmıyan basın yoluyla işlenmiş suçlar;

k) Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hürriyeti hakkında Kanuna muhalefetten doğan suçlar;

l) Derneklerin, sendikaların ve meslekî kuruluşların kanunlarda mevcut kapatılmalarıyla ilgili dâvalar;

(Anayasanın ve 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununun siyasi partilerin kapatılmasıyla ilgili hükümleri saklıdır)

Yukarda yazılı suçlara el koyan yetkili merciler bu suçlara ait hazırlık soruşturması evrakını vakit geçirmeden sıkıyönetim komutanına göndermekle yükümlüdürler. Sıkıyönetim Komutanı kendisine gönderilen evrakı ya sıkıyönetim komutanlığı nezdindeki askerî mahkemenin askerî savcılığına verir veya genel hükümler gereğince işlem yapılmak üzere yetkili mercie geri gönderir.

Sıkıyönetim komutanı bu kanunda yazılı suçlardan sanık kişileri, sıkıyönetim komutanlığı nezdindeki askerî mahkemeye sevk ve tutuklanmaları gerekip gerekmediği hakkında bir

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

karar alınıncaya kadar gözetim altında tutabilir. Bu süre 30 günden fazla olamaz.

Yasama dokunulmazlığına ilişkin Anayasa hükümleri ile Anayasanın 90 ncı maddesi hükümü ve diplomatik dokunulmazlıkla ilgili Milletlerarası Hukuk kuralları saklıdır.

Suçlar ve cezalar :

MADDE 16. — Sıkıyönetim altına alınan yerlerde Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından alınan tedbirlere aykırı hareket edenler veya emirleri dinlemiyenler veya kimliklerine dair kasden gerçeğe uymıyan bilgi verenler veya bilgi vermekten çekinenler bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Sıkıyönetim Bölgesinde maksadı mahsusa müstenid kamunun telâş ve heyecanını doğuracak şekilde asılsız, mübalâğah havadis ve haber yayan veya nakledenler altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşyüz liradan beş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Eğer fiil, fail tarafından bir yabancı ile anlaşma sonucu işlenmiş ise hapis cezası bir yıldan ve ağır para cezası da bin liradan aşağı olamaz. Bu suçlar basın ve yayın organları tarafından işlenirse fail ve mesulleri hakkında verilecek cezalar iki misli artırılır.

Sıkıyönetim bölgesinden çıkarılanlardan veya bölge içinde belirli bir yerde yerleşmesi yasaklananlardan sıkıyönetim bölgesine veya yerleşmesi yasaklanan mahalle izinsiz girenler bir aydan üç aya kadar, tekerrüründe iki aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Para cezasına çevirmeme :

MADDE 17. — Sıkıyönetim mahkemelerince verilen hürriyeti bağlayıcı cezalar para cezasına çevrilemez.

Uygulanacak usul hükümleri :

MADDE 18. — Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan askerî mahkemelerde, Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun savaş hali hükümleri uygulanır. Sıkı Yönetim, savaş hali sebebiyle ilân edilmemiş ise Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 16. — Millet Meclisi metninin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Millet Meclisi metninin 17 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Millet Meclisi metninin 18 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Usulü Kanununun savaş halinde kanun yollarına başvurmaya ve yerine getirmeye ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Kanun yollarına başvurma ve tetkik mercii :

MADDE 19. — Sıkıyönetim Komutanı, nezdinde Askerî Mahkeme kurulan kıta komutanının veya Askerî Kurum Âmirinin görev ve yetkilerini haizdir. Aynı bölge içinde birden fazla Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi bulunursa bu mahkemelerden birinin verdiği ve itiraz olunabilir kararlarının inceleme mercii, kararı veren Sıkıyönetim Askerî Mahkemesine en yakın Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi; aynı bölge içinde birden fazla Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi yoksa en yakın Askerî mahkemedir.

Askerî Yargıtayca incelemede öncelik :

MADDE 20. — Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan Askerî Mahkemelerce verilip temyiz edilen hükümlere Askerî Yargıtayda öncelikle bakılır.

Kovuşturmada izin :

MADDE 21. — Bu kanunda belirtilen suçlardan dolayı aşağıda yazılı kişiler hakkında Sıkıyönetim Komutanlığınca kovuşturma yapılabilmesi :

- a) General ve Amiraller hakkında Genelkurmay Başkanının,
- b) Müsteşarlar hakkında Başbakanın veya ilgili bakanların,
- c) Valiler ve Kaymakamlar hakkında İçişleri Bakanının,
- d) Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Yüksek Hâkimler Kurulu, Sayıştay Başkan ve üyeleriyle Cumhuriyet Başsavcısı, Başkanun sözcüsü, Askerî Yargıtay Başsavcısı, Hâkimler ve yardımcileriyle Cumhuriyet Savcı ve Yardımcıları ve bu sınıftan sayılanlar, Askerî Hâkim Subaylar hakkında özel kanunlarına göre yetkili kurul ve makamların,

İznine bağlıdır.

Yukarıda sayılan kişiler hakkında yetkili kurul ve makamlar tarafından, Sıkıyönetim

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 19. — Millet Meclisi metninin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Millet Meclisi metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Millet Meclisi metninin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

Komutanlığınca kovuşturma yapılmasına izin verilmediği ahvalde özel kanunlarına göre işlem yapılır.

Takibi izne bağlı suçlar :

MADDE 22. — Bu kanunda yazılan ve takibi izne bağlı olan suçlarda izin şartı aranmaz.

Sıkıyönetimin sona ermesi halinde Sıkıyönetim Askerî mahkemelerinin yetkisi :

MADDE 23. — Sıkıyönetimin sona ermesiyle Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan askerî mahkemelerin ve mahkemeler nezdindeki askerî savcuların yetkileri sona ermez. Askerî mahkemeler ve askerî savcılar Sıkıyönetim bölgesindeki bir kıta komutanının veya askerî kuram âmirinin nezdinde, eldeki işlere munhasır olmak üzere faaliyetlerine devam ederler. Bu hallerde, Sıkıyönetim Komutanlığı nezdinde kurulan Sıkıyönetim Askerî mahkemeleri birden fazla ise bu mahkemeler ile mahkemelerde görevli askerî hâkim ve savcuların sayıları ihtiyaca göre azaltılabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GENEL OLARAK SAVAŞ HALİ

Savaş halinde bazı bölgelerde alınacak tedbirler :

MADDE 24. — Savaş halinde Sıkıyönetim ilân edilmemiş olsa dahi, Genelkurmay Başkanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tesbit ve ilân edilen bölgedeki komutanlardan, Genelkurmay Başkanının görevlendirdiği bir komutan bu kanunun üçüncü maddesinde yazılı tedbirleri almaya ve uygulamaya yetkilidir.

Yukardaki fıkraya göre bölge komutanlığınca verilen emir ve tedbirlere uymayanlar veya yerine getirmiyenler hakkında bu kanunun 16 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Savaş halinde askerî mahkemelerde yargılama :

MADDE 25. — Savaşta 24 ncü maddeye göre tesbit ve ilân edilen bölgeler içinde bu ka-

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 22. — Millet Meclisi metninin 22 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Millet Meclisi metninin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Millet Meclisi metninin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Millet Meclisi metninin 25 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

nunun 15 nci maddesinde yazılı suçları işleyenler veya bu suçlara iştirak edenler, bölgedeki yetkili kılınan komutan tarafından istenildiği takdirde askerî mahkemelerde yargılanırlar. Bu hallerde 21 nci madde hükmü saklıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

MÜTEFERRİK MADDELER

Malî hükümler :

MADDE 26. — Barışta :

a) Sıkıyönetim Komutanı hizmetin gerektirdiği hal ve zamanlara münhasır olmak üzere emrine verilen subay, astsubay ve sivil personelin 4736 sayılı Kanunu değiştiren 7043 sayılı Kanun gereğince er tabelâsına dâhil edilmek suretiyle kazandan işe edilmelerini emredebilir.

b) Sıkıyönetim Komutanlığı emrine atanan veya Sıkıyönetim Komutanlığında görev alan subay, askerî memur, astsubay ve sivil personelin eski görev yerleri ile ilişkileri kesilmez. Bunlara 6245 sayılı Kanun esaslarına göre yolluk ve yevmiyeleri verilir.

GEÇİCİ MADDE — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununda gerekli değişiklik yapılmaya kadar bu kanunun 15 nci maddesinin (h) bendi hükmü, sıkıyönetim «olağanüstü hal» kabul edilmek suretiyle uygulanır.

SON MADDELER

Yürürlükten kaldırılan kanunlar :

MADDE 27. — 3332 sayılı Örfi idare Kanunu ile bu kanunu değiştiren 4106 ve 4219 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Kanunun yürürlüğe girmesi :

MADDE 28. — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 29. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 26. — Millet Meclisi metninin 26 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Millet Meclisi metninin Geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Millet Meclisi metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Millet Meclisi metninin 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Millet Meclisi metninin 29 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.